

Gordon & Paddy

En filmhandledning från Svenska Filminstitutet

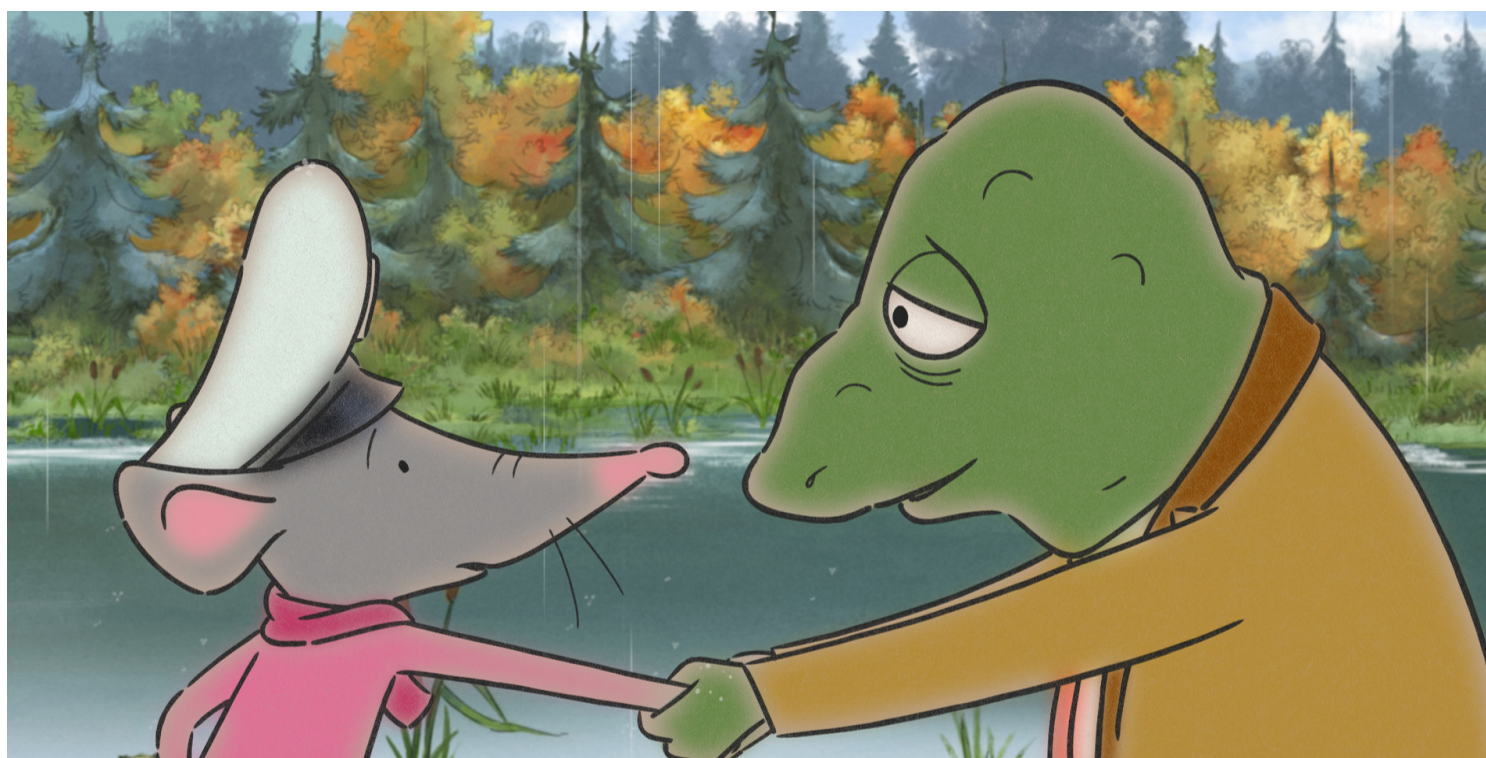


Bild: LEE Film

Rek för Förskolan - åk 2

En nöttjuv härjar i skogen och kommissarie Gordon ger sig ut för att lösa fallet. Helst skulle han vilja vara kvar inne i värmen på den hemtrevliga stationen. Han börjar känna sig gammal och tycker bäst om att sitta stilla och tänka och stämpla papper. Men som ensam polis har han inget val, någon måste ju upprätthålla lag och ordning. En snabb och läraaktig assistent är det jag behöver, tänker han. Och när han äntligen fångar en mus med en stulen nöt i famnen visar det sig att hon är precis den han önskat. Bättre assistent kan han knappast få!

Animerad film baserad på Ulf Nilssons böcker om Kommissarie Gordon och assistenten Paddy. Om vänskap mellan generationer, utbyte av kunskaper och vikten av att inte dra för snabba slutsatser. Och att det man är rädd för sällan är så farligt som man först trott.

Om filmhandledningen

Film är ett svåröverträffat pedagogiskt verktyg och våra handledningar är till för att vägleda dig som lärare. Åldersrekommendationen är just en rekommendation. Man väljer själv om man vill och hinner ta upp ett eller fler teman ur frågeställningarna och/eller om man kan viga lite mer tid och fördjupning och närstudier av själva filmmediet. Du känner dina elever bäst och vet vad som kan vara relevant och spännande just för dem.

Filmen och läroplanen

Gordon & Paddy passar för de äldsta barnen i förskolan och uppåt. För åk 1-3 är det främst ämnena svenska, biologi och samhällskunskap som kan kopplas till filmen. Uppgifterna i handledningen fungerar även för yngre barn. Några av de grundläggande värden som både förskolan och skolan ska gestalta och förmedla är alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män och solidaritet med svaga och utsatta. Skolan ska också främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. I de sammanhangen är berättelsen om Gordon och Paddy en utmärkt inspirationskälla och utgångspunkt för samtal.

Barnen i skolan kan i enlighet med kursplanen i svenska få kunskap om en skönlitterär barnboksförfattare och böckernas illustratör. De kan få insikt om text som kombinerar ord och bild samt om filmens språk. I biologi kan barnen genom enkla fältstudier och observationer i närmiljön lära mer om djur och växter i vår närhet. Genom att göra en naturruta kan de följa årets växlingar i naturen, att precis som i filmen se årstiderna komma och gå. Att göra mentala och fysiska kartor stärker rumsuppfattningen och är en del i kursplanen för de samhällsorienterande ämnena. Där ingår också kunskap om Barnkonventionen, där rättigheter som att ha ett eget namn tas upp.

Handling

Ekorren Valdemar tumlar in på polisstationen till kommissarie Gordon. Upprört berättar han att alla hans nötter är stulna. Gordon söker upp brottsplatsen och börjar sitt spaningsarbete. Det tar sin tid men han är på paddors vis uthållig, trots den bitande vinterkylan. Så uthållig att när en liten nöttjuv äntligen uppenbarar sig är Gordon översnöad och stelfrusen. Det blir tjuven, en liten mus, som hjälper honom in i värmen på stationen. En sprakande brasa, varmt te och en hög med kakor får

honom att tina upp och han kan påbörja sitt förhör med musen. När det visar sig att hon varken har ett namn, någonstans att bo eller en sysselsättning veknar hans hjärta. En stulen nöt är ingen stor sak i sammanhanget, tycker Gordon, trots sin respekt för lagen. Det första som behöver ordnas är ett namn och efter viss tankemöda bestämmer han att Paddy är passande. Musen blir förtjust. Och eftersom hon inte har någonstans att bo får hon stanna på polisstationen. Båda sover inne i cellen, nöjda med sitt nya sällskap.

Gordon börjar känna sig gammal och trött. Han önskar sig en assistent. Paddy visar sig perfekt för uppgiften. Hon är läraktig som få, har luktsinne som en spårhund och en kondition och spänstighet som får Gordon att sucka förnöjt. Han inser att han i Paddy inte bara funnit en utmärkt assistent, han har också funnit sin efterträdare. Paddy ska bli polischef. Självt drömmer Gordon om pensionärslivet, där han kan fördriva dagarna med stillsamt metande.

När de senare under ledning av Paddy löser nötmysteriet kan han dra sig tillbaka från polisyrket. Nu är det hon som upprätthåller lag och ordning i skogen.

Men Gordon kallas snart tillbaka till stationen igen. Paddy har fått några kniviga fall att lösa och hon behöver hans erfarenhet. Hennes kompetens ifrågasätts av de flesta i skogen. Två små djurungar och ett fågelägg är försvunna och allt pekar på att det är den fruktade räven som är boven. Men det visar sig att de försvunna ungarna inte alls har rövats bort utan smitit iväg för att gillra en rävfälla. Och ägget hittas oskatt i en buske. Så allt löser sig på bästa sätt, även om det en stund känns väldigt hotande. Ingen tvivlar längre på polischef Paddy, tvärtom. I sin rapport skriver hon att rävens enda brott var att vilja ta hand om sina ungar, vilket inte är ett brott. Fallet kan avskrivas. Gordon vill att det i rapporten också ska stå att han ska vänja sig vid att allt inte är rävens fel. Han inser att man aldrig ska ta något för givet. Paddy gör som han vill och bekräftar det hela med polisens officiella stämpel.

Bok blir film

Filmen baseras till stor del på Ulf Nilsson bok *Det första fallet* som kom 2013. Med en produktion på omkring 120 böcker är han en av Sveriges flitigaste författare. Också en av de mer uppskattade. Priser och utmärkelser haglar över honom. Augustpriset har han fått två gånger men också Astrid Lindgren-priset, Svenska akademiens barnbokspris, Expressens Heffaklump, bibliotekens Nils Holgerssonplakett och Maria

Bild: LEE Film





Bild: LEE Film

Gripe-priset. För att nämna några.

Många av de böcker han skrivit är bilderböcker, de flesta gjorda tillsammans med illustratören Eva Eriksson. Men bokserien om kommissarie Gordon, som är tänkt för högläsning för något äldre barn, är illustrerade av holländska Gitte Spee. Som ofta i hans böcker är huvudpersonerna djur men med mänskliga drag, alltid lätta att identifiera sig med.

Att berätta för barn är viktigt, menar Ulf Nilsson, rentav det viktiga. Att man läser sagor som berör både barn och vuxen och sedan pratar om det. Eller hittar på egna berättelser. I sina böcker lyfter han gärna fram det vardagliga men också sådant som han själv var rädd för som liten och som han hoppas kan ge tröst till dagens barn. Ämnen som döden och ensamhet är inget han ryggar för, men satta i ett sådant sammanhang att de blir just så trösterika som han hoppas.

Linda Hambäck som regisserat filmen *Gordon & Paddy* tilltalas också av det reflekterande. I en intervju i Dagens Nyheter säger hon: "Min berättarmetod är ganska lugn. Jag vill utmana de unga att komma ner, kontempera och stiga in i en värld och ett ögonblick. Att vara i den stunden. Kan man nå dit så har man också något att tänka på och prata om efteråt."

- Låna boken *Det första fallet* på biblioteket. Jämför bokens första kapitel med filmens presentation. Finns det skillnader? I så fall, varför tror ni att det är så? Är det något vi får veta i boken som vi inte ser i filmen? Eller tvärtom?

- Tempot i filmen är ganska lugnt. Brukar ni se filmer som berättar på det sättet? Vad är fördelen med att det går lite långsamt? Stämmer det som regissören Linda Hambäck säger att det lugna gör att man hinner tänka mer och får mer att prata om efteråt? Kan ni ge exempel?

- Rita en karta över hur ni tror att det ser ut i skogen. Var någonstans ligger polisstationen? Var finns Valdemars nöttömma, som tjuvarna plundrade? Var bor kaninerna någonstans? Och var tror ni att räven har sitt gryt? Jämför sedan era kartor med varandras. Har ni ritat de olika platserna på samma ställen?

Tecknade bilder blir rörliga

Linda Hambäck har tidigare bland annat gjort de animerade filmerna *Bajsfilmen – Dolores och Gunnelens värld* och tillsammans med Marika Heidebäck *Tänk om...* Hon har också producerat Jessica Lauréns och Stina Wirséns uppskattade *Vem-filmer*. Totalt har hon regisserat fyra filmer och producerat tjugo. I sin roll som regissör ger hon röst-

regi, kommenterar filmrutor och visar hur figurerna ska röra sig. Rösterna är det som spelas in först och bilderna anpassas sedan efter ljudet. Skillnaden mot dubbing, där ljudet läggs på i efterhand, är tydlig. Den metoden blir mer begränsad och kan inte anpassas lika mycket till själva berättelsen. Gordons röst görs av Stellan Skarsgård, Paddys av Melinda Kinnaman och ekornen Valdemar av Felix Herngren.

Att göra animerad film är en tidsödande och därmed dyr process. Inte minst om man som Hambäck väljer att också göra den handtecknad. "Det känns som om många längtar efter handritade filmer, och det är enklare att arbeta med. Med datoranimation hamnar man dessutom väldigt mycket i händerna på tekniker", säger hon i en intervju i Sydsvenskan. Allt ritarbete har gjorts på Dockhus animation i Trollhättan och åtta animatörer har ritat de tusentals bilder som krävs för att få ihop till filmens 62 minuter. För att ögat inte ska uppfatta de små förändringarna i de separata bilderna utan se dem som en sammanhängande rörlig krävs nämligen 24 bilder per sekund. Att göra en film som *Gordon & Paddy* tar därför flera år.

Den vanligaste formen av animerad film i dag är annars den datoranimerade. 1995 kom *Toy Story* som var den första långfilm som gjordes helt i den tekniken. Dessförinnan var det alltså tecknat för hand som gällde, eller stop-motion. Där använder man lerfigurer, dockor, utklippta bilder eller foton som filmas ruta för ruta.

- Vilka animerade filmer har ni sett tidigare? Har ni någon favorit och i så fall varför tycker ni den är bäst? Vet ni om filmen är ritad för hand, om man använt dockor eller om den är gjord i dator? Hur ser ni det? Beskriv bilderna i *Gordon & Paddy*! Skriv upp det ni kommer på på ett papper. Vad är det vanligaste bland era tankar om filmens bilder?

Vikten av ett eget namn

Det första Gordon gör efter att ha förhört musen är att ge henne ett namn. För, som han säger, "om man inte har ett namn så finns man liksom inte." Betydelsen av ett eget namn finns också i Barnkonventionen, artikel 7: "Varje barn har rätt till ett eget namn". Så det är en rättighet att ha ett namn. I Sverige måste man bestämma namn på sin bebis senast tre månader efter att den är född.

- Tycker ni det stämmer som Gordon säger, att man måste ha ett namn, att man annars inte finns? Berätta varför ni tycker som ni gör? Vet ni vad era egna namn betyder? Gordon till exempel är ett engelskt namn och betyder ungefär "kulle med fort på". Vet ni varför ni heter som ni gör?



Bild: LEE Film

Att utmana det skrämmande

När Paddy fått sitt namn har alla djuren i skogen ett namn. Alla utom en – räven. Bara yttrandet av ordet räv skapar rädsla och därför är det närmast onämnbart. Det blir lite som Voldemort i *Harry Potter*-böckerna, "han-som-inte-får-nämnas-vid-namn". Eller som det också var förr i Sverige med vargen. Man såg den nästan som en djävul i förklädnad och var rädd att man skulle locka till sig den genom att prata om den. I filmen hyssjar alla på varandra när räven kommer på tal, just för att man är rädd att den plötsligt ska dyka upp. Samtidigt blir den syndabock för det mesta som händer i skogen, om det är något negativt eller oförklarligt som hänt.

Gordon är lika rädd för räven som alla andra. Med tanke på att även paddor kan stå på rävens meny är det förstäeligt. Dessutom är det svårt att veta om titeln kommissarie inger tillräcklig respekt hos en räv. Därför undviker Gordon all kontakt med den. Men när Paddy ber om hjälp trotsar han sin rädsla. Detsamma gäller Paddy som drivs av lojalitet för sitt uppdrag och av oro för de försvunna djurungarna och ägget.

- Tänk på hur räven framställs när kaninungen och ekorrungen försöker locka den i sin fälla. Rita en teckning av hur ni kommer ihåg att det såg ut! Vad är det som gör att det känns otäckt när räven närmar sig? Tänkte ni på att det klipptes så att räven visades ur ungarnas perspektiv, men också tvärtom? Då blev deras rädsla väldigt tydlig. Kommer ni ihåg hur musiken och ljuden lät? Hur brukar ljud och musik låta när det är något spännande som händer i film? Tror ni att man kan förstå vad som händer i en film bara genom att lyssna på ljudet? Kan ni ge något exempel på det?
- Om man är så rädd som Gordon och Paddy är krävs mod för att göra det man tycker att man måste. Hur vill ni beskriva den som visar mod? Hur tror ni att Gordon skulle ha känt sig om han inte följt med Paddy? Vad tror ni de andra djuren skulle ha sagt om Paddy inte gav sig iväg till rävens gryt? Tycker ni att den som är polis alltid måste försöka hjälpa till även om det är farligt för dem själva? Finns det gånger då de ska kunna säga att de inte törs eller att det är för farlig uppgift? Varför tycker ni så? Kan ni ge exempel på hur ni tänker?
- Efter att de försvunna djurungarna är hittade och rävmamman hjälpt till att ta tillbaka dem till sina föräldrar är de andra djuren förundrade. De förstår att rävhonan är som andra mammor, som de själva. Det viktigaste för henne är hennes egna ungar.

Tror ni att djuren är mindre rädda för räven efter det här? Tror ni att räven även i fortsättningen kommer att få skulden för nötstöld, bortrövade ungar eller andra brott? Berätta varför ni tror så?

På spaning efter spår

Gordon har stor respekt för skogens lag. Den lyder: det är tillåtet att vara snäll men förbjudet att vara elak. Helst vill han att det inte ska finnas tjuvar och inte straff. När han och Paddy fångat de ekorrar som stulit Valdemars nötter får de hjälpa till att samla ihop nötterna och får sedan förmaningen att inte göra om det. Någon ytterligare påföljd blir det inte.

För Gordon är rättvisan inte svart eller vit och hans solidaritet med svaga och utsatta är tydlig. Paddys nötstöld rättfärdigar han med att om man är mycket hungrig har man rätt att äta även om maten inte är ens egen. Till Paddys lättnad slår han fast: "Du är ingen tjuv!"

Om man ska vara polis måste man kunna många saker, det förstärker Paddy. De många diplomerna på väggen på polisstationen är bevis på att Gordon är skicklig. Hon vill bli lika duktig och lära sig allt som behövs. Gordon är en uppmuntrande lärare. Han tycker om att se hennes framsteg. De har dessutom roligt tillsammans.

- Vad tror ni det är som gör Gordon till en så duktig polis? Hur tycker ni han är mot djuren i skogen? Är det något han inte klarar av lika bra? Varför tror ni att han tycker att Paddy blir en utmärkt efterträdare? Beskriv henne! Tror ni att Paddy känner sig lika säker på att hon kommer att klara sin uppgift? Kan ni ge några exempel från filmen där hon visar att hon känner sig duktig? Kan ni också ge exempel på att hon tror att hon inte kan nog mycket? Fundera tillsammans två och två och berätta sedan för kompisarna i klassen!
- Paddy blir duktig på att läsa tecken i naturen. Det kan ni också bli. Ett sätt är att göra en egen naturruta utanför skolan och följa den under flera årstider. Välj en plats som ni kan besöka ofta. Försök hitta ett ställe där ni får med mycket olika saker att utforska, som stenar, olika träd, buskar, mossor, växter och en massa småkryp. Försök utforska naturrutan med så många sinnen som möjligt när ni besöker den. Ta gärna också fotografier så att ni kommer ihåg från gång till gång hur förändringarna ser ut. Vad är det för färger i naturen? Hur luktar det och vad är det som luktar? Vad hör ni för ljud? Är det några fåglar som kvittrar? Hörde ni samma ljud förra gången? Hur känns marken? Är den torr eller fuktig, kall eller varm?

- Trots att skogens lag säger att man ska vara snäll säger Gordon att det ibland inte är snällt att vara snäll. Som om någon har en syltfläck på skjortan till exempel och man inte säger något för att vara snäll. Diskutera hur ni tror att han menar? Varför skulle inte det vara snällt, att man inte säger något? Kan ni komma på andra exempel där man kan tro att man är snäll men det egentligen inte är så för den andre?



Bild: LEE Film

Tips på fördjupning

Lyssna på en bok

Vill ni höra mer som Ulf Nilsson skrivit? I Svt:s *Öppet arkiv* läser Sofia Rönnegård sagan *Adjö, herr Muffin*, illustrerad av Anna-Clara Tidholm.
<https://www.oppetarkiv.se/video/3487640/sagoboken>

Gör en animerad film med lera

Film i Sörmland genomförde ett projekt kallat Kartongfilm där eleverna gör egna leranimationer i en kuliss som byggs upp i en kartong. Instruktionsfilmen beskriver hur filmarbetet genomförs.
<https://www.youtube.com/watch?v=NU5vz5MyWKk>

Gör gipsavgjutning av djurspår

Att känna igen olika djurspår i naturen är roligt. På hemsidan *Unga fakta* finns bilder över olika djurspår som man kan skriva ut men också en beskrivning av hur man kan göra avgjutningar med gips av spåren.
<http://www.ungafakta.se/pysssel/skapa/djurspar/>

Målarbok utifrån Barnkonventionen

Barnombudet i Uppsala län har på sin hemsida olika material kring Barnkonventionen, bland annat en målarbok.
<https://www.boiu.se/wp-content/uploads/2016/10/M%C3%A5larbok%20om%20barnets%20r%C3%A4ttigheter.pdf>

Produktionsuppgifter

Sverige 2017

Producenter: Linda Hambäck, Lina Jonsson

Regi: Linda Hambäck

Manus: Jan Vierth

Musik: Martin Landquist

Röstskådespelare: Stellan Skarsgård, Melinda Kinnaman, Felix Herngren, Tove Sacklén, Mingus Broman

Längd: 62 minuter

Censur: Barn tillåten

Svenskt premiärdatum: 2017-12-22

Distribution: Triart Film AB

Redaktion

Text: Agneta Danielsson

Redaktör: Anna Håkansson

Svenska filminstitutet, januari 2018

Kontakt

filmiskolan@filminstitutet.se

filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via länken filminstitutet.se/boka-skolbio kan ni lära er mer om hur en hittar och bokat film för visningar i lärande sammanhang.